

АНАЛІЗ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ

Однією з найважливіших передумов формування ефективно функціонуючих промислових підприємств є досконале управління витратами. Однією з найважливіших передумов формування ефективно функціонуючих промислових підприємств є досконале управління витратами. Важлива роль у реалізації цього завдання приділяється аналізу виробничих витрат, а особливо собівартості продукції, так як її зниження є найважливішим чинником розвитку економіки підприємства.

Дослідженню проблем аналізу витрат підприємства присвячені праці провідних вітчизняних та зарубіжних економістів, таких як Гура Н. О., Давидов Г. М., Болюх М. А., Загородній А. Г., Кадуріна Л. О., Нашкерська М. А., Пушкар М. С., Сопко В. В., Цал-Цалко Ю. С., Грабовецький Є., Івахненко В. М., Прокопенко І. Ф., Мних Є. В. та інші.

Мета аналізу витрат на виробництво продукції полягає у виявленні можливості раціонального використання виробничих ресурсів, у інформаційному забезпеченні та всебічній оцінці досягнутих результатів щодо оптимізації витрат, обґрунтуванні управлінських рішень.

Найбільш корисним для вивчення змін у структурі витрат на виробництво є аналіз собівартості за елементами витрат та статтями калькуляції.

Основні етапи аналізу собівартості товарної продукції:

1. Визначення абсолютного і відносного відхилення фактичних витрат від планових і попереднього періоду. При цьому враховуються дві особливості:

- 1) виключається вплив зовнішніх цінових факторів;
- 2) при порівнянні фактичного рівня собівартості з рівнем попереднього періоду оцінка здійснюється тільки за порівняною продукцією.

2. Вивчення собівартості товарної продукції за елементами витрат. Порядок аналізу:

1) визначається структура витрат за окремими елементами у загальній собівартості всієї товарної продукції (залежно від переваги того чи іншого елемента встановлюється розподіл виробництва на матеріало-, енергоємні чи трудомісткі);

2) визначається абсолютне відхилення і динаміка зміни окремих елементів з метою визначення резервів зниження собівартості продукції.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

3. Аналіз собівартості товарної продукції за статтями витрат. Порядок аналізу:

- 1) зіставляються фактичні витрати за кожною статтею з плановими, переліченими на фактичний випуск продукції;
- 2) визначається абсолютна і відносна зміна кожної статті витрат порівняно з плановим і попереднім періодом;
- 3) визначається вплив змін за кожною статтею на зміну собівартості всієї товарної продукції [1].

Аналіз собівартості за елементами витрат здійснюється з метою вивчення зміни рівня собівартості продукції під впливом використання ресурсів підприємства.

За калькуляційними статтями аналізують собівартість по підприємству в цілому для того, щоб оцінити відхилення фактичних витрат від запланованих і визначити вплив цих відхилень на загальну зміну собівартості реалізованої продукції. Результати такого аналізу дають можливість встановити, за якими статтями є економія, а за якими - перевитрачання, тим самим визначаючи конкретні напрями оптимізації рівня собівартості продукції, подальшого вивчення можливих резервів її зменшення [2].

Собівартість продукції, що виробляється, формується під впливом безлічі різноманітних факторів, тому необхідно насамперед установити, які з них є головними вирішальними на визначених стадіях створення споживчої вартості, а потім організувати аналіз цих факторів з урахуванням специфіки відповідних виробництв.

Під економічним факторним аналізом розуміється поступовий перехід від початкового до кінцевого значення результуючої факторної системи (або навпаки), розкриття повного набору кількісно вимірюваних чинників, що впливають на зміну результуючого показника. Під факторним аналізом розуміється методика комплексного і системного вивчення і вимірювання впливу факторів на величину результативних показників.

Факторний аналіз загальної суми витрат на виробництво і реалізацію продукції здійснюється за допомогою способу ланцюгових підстановок у такій послідовності:

1. За планом на плановий випуск продукції.
2. За планом, переліченому на фактичний обсяг виробництва продукції при збереженні планової структури.
3. По плановому рівні на фактичний випуск продукції при фактичній структурі.
4. Фактичні витрати при плановому рівні постійних витрат.
5. Фактичні витрати.

Порядок впливу факторів на зміну повної собівартості продукції визначається за даними про зміну витрат на 1 грн. товарної продукції. Аналіз витрат на 1 грн. товарної

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ І ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

продукції проводять методом порівняння фактичних витрат звітного періоду з плановими, визначають відхилення і обчислюють вплив на нього змін таких факторів: структури та асортименту випущеної продукції; рівня витрат на виробництво окремих виробів; цін і тарифів на спожиті матеріальні ресурси; оптових цін підприємства на виготовлену ним продукцію [5].

При дослідженні факторів впливу на собівартість продукції науковцями прийнято використовувати результуючий показник собівартості всієї виготовленої підприємством продукції, де найвагомішим фактором є обсяг виготовлення продукції. Такий підхід дозволяє довести роль масштабів виробництва у формуванні більшої прибутковості підприємства [4].

Важливим елементом у діяльності будь-якого підприємства є процес планування виробничої діяльності, заснований на дослідженні понесених та очікуваних витрат, планового обсягу виробництва та очікуваного прибутку від реалізації.

Однією з найважливіших характеристик взаємозв'язку затрат, обсягу виробництва і прибутку є аналіз беззбитковості. Цей метод зводиться до визначення мінімального обсягу реалізації продукції (за стабільних умовно-постійних витрат), за якого підприємство може, з одного боку, забезпечити беззбиткову операційну діяльність у плановому періоді, з іншого – створити умови для самофінансування підприємства [5].

Отже, важлива роль у забезпеченні оптимального рівня собівартості належить аналізу, основна мета якого – виявлення можливості раціональнішого використання виробничих ресурсів, зменшення витрат на виробництво, реалізацію і забезпечення зростання прибутку. Аналіз собівартості є важливим інструментом управління витратами.

Список літературних джерел

1. Воронко О. С. Економічний аналіз: навч. посібник / О. С. Воронко, Н. П. Штепа // Львів: «Новий Світ – 2000», 2012. – 278 с.
2. Іваницька Т. Є. Аналіз методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції будівельного підприємства / Т. Є. Іваницька // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – Випуск 1(01). – 2016. – С. 129-134.
3. Карпенко О. В. Управлінський облік : навч. посіб. / О. В. Карпенко, Д. В. Карпенко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
4. Кривоконь М. О. Факторний аналіз собівартості продукції підприємств гірничошахтного машинобудування / М. О. Кривоконь // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 14 [Електронний ресурс. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_14_35].
5. Лень В. С. Управлінський облік / В. С. Лень. – 2-ге вид, К.: Знання, 2006. – 317с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>